

MUSEU
D'ART CONTEMPORANI
DE BARCELONA
CENTRE D'ESTUDIS
I DOCUMENTACIÓ

Fitxa descriptiva del fons Xavier Miserachs

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ

Codi de referència

CAT XXX BARCELONA MACBA MISERACHS

Nivell de descripció

Fons

Títol

Fons Xavier Miserachs

Dates

Data de creació: 1954-1998

Volum i suports

60.000 negatius (35 mm, 6x6 cm, 9x12 cm)
20.000 transparències (35 mm, 6x6 cm, 9x12 cm)
2.500 fulls de contacte
6 plaques de vidre (9x12 cm)
13 arxivadors amb documentació
43 monografies, 1 tesi i 20 publicacions periòdiques

ÀREA DE CONTEXT

Nom del productor

Xavier Miserachs i Ribalta

Història del productor

Xavier Miserachs va néixer a Barcelona el 12 de juliol del 1937. Fill de Manuel Miserachs, metge hematòleg, i de Montserrat Ribalta, bibliotecària, durant la seva adolescència va entrar en contacte amb la fotografia a l'Institut Tècnic Eulàlia, al costat dels seus companys d'estudis, els germans Ramon i Antoni Fabregat. El 1952 es va fer membre de l'Agrupació Fotogràfica de Catalunya, on va conèixer Oriol Maspons, amb qui va iniciar una amistat que va durar tota la vida. El 1954, a l'edat de disset anys, va guanyar el I Trofeu Luis Navarro, atorgat pel II Saló Nacional de Fotografia Moderna de l'Agrupació Fotogràfica de Catalunya. Aquest mateix any va començar els estudis de medicina, que va abandonar l'últim curs per dedicar-se plenament a la fotografia.

El 1957 hi va haver la primera de les dues exposicions —ja clàssiques— que van reunir fotografies de Xavier Miserachs, Ricard Terré i Ramón Masats, a l'Agrupació Fotogràfica de Catalunya a Barcelona, a la seu d'AFAL a Almeria i a la Real Sociedad Fotográfica de Madrid, uns espais que articulaven els nuclis principals de l'avantguarda fotogràfica espanyola de l'època. Aquella primera exposició va marcar l'inici del que el crític barceloní Josep Maria Casademont va anomenar la «nova avantguarda» en la fotografia espanyola. Al cap de dos anys, el 1959, es va presentar la segona exposició del trio Terré-Miserachs-Masats, a la Sala Aixelà de Barcelona, inaugurada feia poc i dirigida per Casademont.

El 1961, després d'acabar el servei militar, Miserachs va crear el seu estudi, des d'on va alternar encàrrecs com a fotògraf professional amb la realització de les fotografies que posteriorment van donar lloc als seus emblemàtics fotollibres de la dècada dels seixanta: *Barcelona. Blanc i negre* (Aymà, 1964), *Costa Brava Show* (Kairós, 1966) i *Los cachorros* (Lumen, 1967), obres fonamentals de l'avantguarda fotogràfica de l'època. Entre les influències que més impacte van tenir en el seu treball destaquen l'obra del fotògraf William Klein i els seus llibres de ciutats, en particular el primer, dedicat a Nova York i publicat el 1955. Així mateix, l'exposició *The Family of Man* (1955) va causar en Miserachs, igual que en els seus companys de generació, una profunda impressió que va ser determinant en l'articulació d'una poètica neorealista que representava el trànsit de les classes populars cap al nou entorn metropolità.

Des de finals dels anys seixanta, Miserachs va anar ampliant la seva activitat com a fotògraf per incloure la publicitat, el reportatge i, en nombroses ocasions, la fotografia editorial. A partir del 1966 va començar a viatjar de manera constant, gràcies al seu treball com a corresponsal per a les publicacions *La Actualidad Española*, *Gaceta Ilustrada*, *La Vanguardia*, *Interviú* i *Triunfo*. Amb aquesta última va firmar el 1968 un contracte anual de disponibilitat exclusiva, i hi va publicar reportatges com «París se pregunta: ¿es una revolución?», «De Nanterre a las barricadas», «La primavera en Praga», etc. El 1969 va ser cofundador i primer professor de fotografia de l'escola Eina, i el 1970 la seva activitat es va estendre puntualment al cinema: va ser realitzador i director de fotografia de dues pel·lícules underground, dirigides per Enrique Vila-Matas i Emma Cohen, i aquell mateix any va dirigir i va produir el curtmetratge *Amén, historieta muda*.

En els últims anys de la seva vida, Miserachs es va interessar per l'escriptura amb la voluntat de deixar testimoni de la seva visió de la fotografia, una concepció bel·ligerant cap al que ell entenia com la cultura fotogràfica dominant i les seves institucions. En aquest sentit, destaquen els seus dos últims llibres, *Fulls de contactes. Memòries* (Edicions 62, 1998) i *Criterio fotográfico* (Omega, 1998), apareguts l'any de la seva mort.

Xavier Miserachs va morir el 14 d'agost de 1998, als 61 anys, poc després d'haver rebut, aquell mateix any, la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya.

Història arxivística

Xavier Miserachs va reunir el fons al llarg de la seva vida professional. Als anys setanta l'arxiu es va inundar i es van fer malbé part dels materials. Cap a finals dels vuitanta, ell mateix va organitzar els negatius i els fulls de contacte amb l'ajut de la historiadora M. Dolors Tapias Gil, tasca per la qual ella va rebre en obsequi els fulls de contacte originals per al fotollibre *Barcelona. Blanc i negre*. L'ordenació de l'arxiu resultant d'aquell procés s'ha mantingut fins a l'actualitat.

Després de la mort del fotògraf, el fons va passar a ser custodiat i gestionat per les seves dues filles, que van heretar també els drets d'explotació i l'exercici dels drets morals de l'autor. A finals de l'any 2009, el Centre d'Estudis i Documentació MACBA es va posar en contacte amb les dues hereves. Va començar així un procés que va culminar el 3 de febrer del 2011 amb la signatura d'un conveni de dipòsit a 25 anys i el trasllat de l'arxiu a la seu del Centre d'Estudis.

El mateix dia, el MACBA va signar un segon conveni de dipòsit amb M. Dolors Tapias Gil. L'objectiu era que els fulls de contacte originals per al fotollibre *Barcelona. Blanc i negre* s'integressin en la resta del fons, per tal que es pogués consultar en les mateixes condicions.

Informació sobre l'ingrés

El 3 de febrer del 2011 van ingressar al Centre d'Estudis i Documentació MACBA tots els materials. Es va signar un contracte de comodat i de gestió de drets amb les hereves de Xavier Miserachs, i un contracte de comodat amb M. Dolors Tapias Gil.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA

Abast i contingut

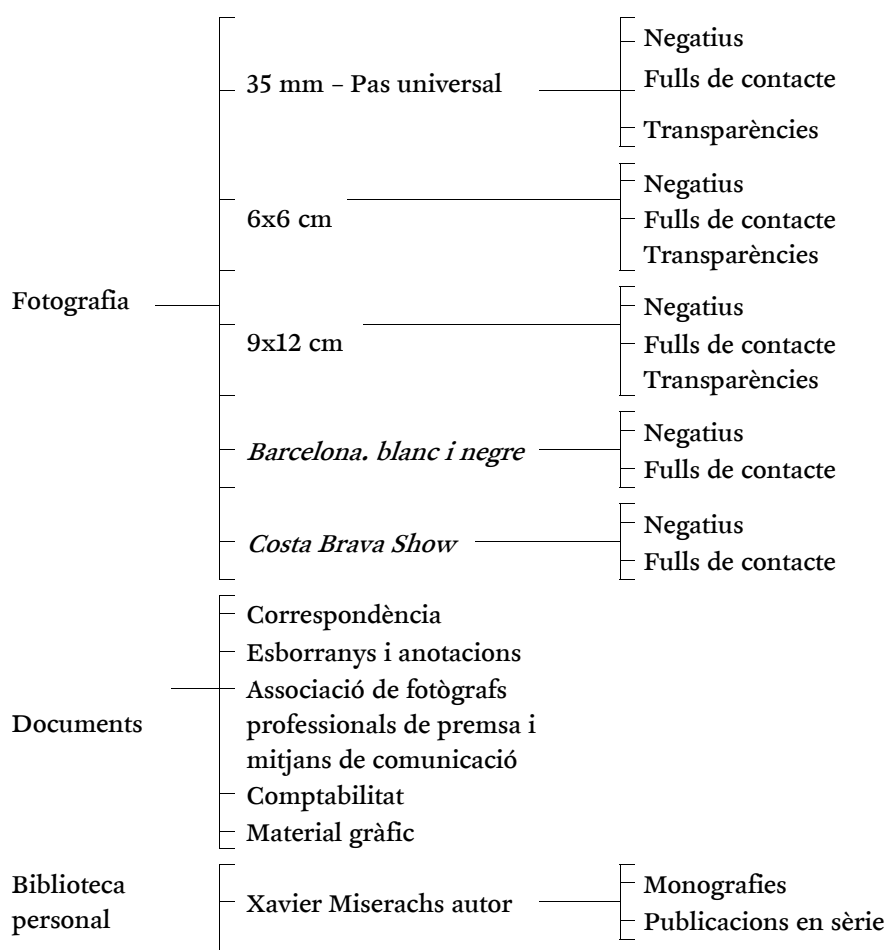
Els continguts del fons s'estructuren en tres blocs principals:

- Unes 80.000 imatges fotogràfiques, aproximadament 60.000 de les quals són negatius i 20.000 són transparències de diversos formats. El conjunt, que inclou uns 2.500 fulls de contacte, abraça els 44 anys d'activitat professional de Miserachs, compresos entre el 1954 i el 1998.
- Documentació relacionada amb l'activitat professional de Xavier Miserachs, organitzada en sèries segons la tipologia dels documents. Hi destaquen la sèrie de «Correspondència» (1964-1979), «Esborranyos i anotacions» i la que conté material de l'Associació de Fotògrafs Professionals de Premsa i Mitjans de Comunicació de Catalunya.
- Un conjunt de publicacions procedents de la biblioteca personal de Xavier Miserachs, que inclou moltes de les seves feines, però també bibliografia sobre fotografia, números de revistes especialitzades, etc.

El material del fons es complementa amb els fulls de contacte originals de la publicació *Barcelona. Blanc i negre*, propietat de M. Dolors Tapias Gil des del 1991.

Sistema d'organització

El fons s'organitza de la següent manera:

Altres autors

Monografies

Publicacions en sèrie

Informació sobre avaluació, selecció i eliminació

Tots els materials són de conservació permanent

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS I ÚS

Condicions d'accés

Segons la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'Arxius i Documents, es permet la lliure consulta de documents que tinguin una antiguitat de més de trenta anys. En aquells casos en què incloguin dades personals que puguin afectar la privacitat de les persones, la consulta es podrà fer si es compta amb el consentiment previ de les persones afectades, si ja han passat vint-i-cinc anys d'ençà de la mort d'aquestes persones o bé, si aquesta dada es desconeix, si ja han passat més de cinquanta anys d'ençà de la data de producció dels documents en qüestió. Queden excloses d'aquestes limitacions aquelles consultes la finalitat de les quals sigui la recerca o l'elaboració de dades estadístiques que no impliquin la divulgació de dades individuals.

Condicions de reproducció

Gestió dels drets d'autor.

El Centre d'Estudis i Documentació MACBA gestiona per compte de les hereves de Miserachs les sol·licituds de reproducció dels documents –fotogràfics i altres– del fons Miserachs, i, com a compensació per la custòdia i gestió del fons, rep un percentatge dels ingressos generats en concepte de copyright.

El terme *reproducció* s'entén com la facultat de fer còpies de les fotografies i altres documents del fons en qualsevol format o suport, amb l'exclusió expressa del que s'entén per *còpia fotogràfica*. Igualment, queden expressament excloses de la gestió del MACBA les reproduccions de les fotografies els drets de les quals comparteixen les hereves de Miserachs i la Fundació Gala-Dalí.

Cessió d'imatges amb llicència Creative Commons (Reconeixement-NoComercial-SenseObresDerivades 3.0 Espanya).

Les hereves de Miserachs atorguen a favor del MACBA l'autorització per difondre un màxim de deu imatges del fons amb aquesta llicència, per tal d'aconseguir una divulgació més àmplia. La selecció d'imatges s'ha fet amb les hereves de Miserachs i, si es considera necessari, es podrà modificar, de mutu acord, al llarg del temps.

Característiques físiques i requeriments tècnics

El fons es va rebre en bon estat de conservació. Tot i així, es van detectar diverses patologies comunes, majoritàriament associades al seu ús i emmagatzematge. Els fulls de contacte constituïen el grup amb més degradacions físiques, a causa principalment de la seva naturalesa com a document de treball. S'hi observa la presència de marques referencials, anotacions (retolador, bolígraf, llapis, etc.) i marques d'enquadrament que documentaven la feina de Miserachs, així com empremtes dactilars, cintes autoadhesives, petits estrips i abrasions, i senyals d'oxidació d'elements metàl·lics com clips i grapes.

Als setanta, part d'aquest fons va estar exposat circumstancialment a una humitat relativa elevada, cosa que va provocar alteracions per atac puntual de microorganismes. La documentació personal i les publicacions mostraven patologies comunes, majoritàriament causades per l'acumulació de brutícia, alteracions ambientals i factors intrínsecs dels materials constitutius dels suports. Els negatius i les diapositives es van rebre en bon estat general de conservació.

ÀREA DE DOCUMENTACIÓ RELACIONADA

Existència i localització de les reproduccions

Hi ha una reproducció digital d'una selecció del fons, d'accés públic a:
<http://www.flickr.com/photos/arxiu-macba/>

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ

Autoria i dates

Inventari: elaborat per Maite Muñoz i Pamela Sepúlveda entre setembre i desembre del 2010.
Catalogació: elaborada per Núria Gallissà i Valeria Brugnoli, amb la coordinació de Pamela Sepúlveda, des del gener del 2011.

Fonts

La mateixa unitat de descripció i la família Miserachs.

Regles i convencions

Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC) 2007. [Barcelona]: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, 2007.